

Ärende: VN/24520/2023

## **Precisering av tillämpningsområdet för den nya lagen om funktionshinderservice**

Lausunnonantajan lausunto

### **1. Remissinstansens organisation**

Organisation

### **2. Anser ni att de mål som anges i 3 kap. i utkastet till regeringsproposition kan understödvas?**

nej

### **Om ni vill kan ni lämna kommentarer:**

Förbundet Finlands Svenska Synskadade (FSS) anser att målen inte kan understödvas.

I de mål som anges i propositionen nämns varken FN:s funktionshinderkonvention eller de rättigheter den ämnar trygga, såsom till exempel rätten till ett självständigt liv och delaktighet (Art. 19). Det här är anmärkningsvärt, eftersom den ursprungliga avsikten med den nya lagen om funktionshinderservice var att implementera funktionshinderkonventionen i finländsk lagstiftning.

Målen att trygga tillgången till tjänster för personer med synnedsättning, välfärdsområdenas möjlighet att finansiera reformen och servicesystemets hållbarhet är förståeliga, men de får inte äventyra förverkligandet av subjektiva rättigheter för personer med synnedsättning. En situation där personer med synnedsättning som behöver service enligt funktionshinderservicelagen i stället blir erbjudna otillräckliga serviceformer utifrån socialvårdslagen får inte uppstå.

Ett förtydligande av förhållandet mellan allmän och subsidiär lagstiftning är i sig välkomnat, men i ljuset av regeringens påtagliga besparingar och välfärdsområdenas budgetunderskott ser vi en tydlig risk att de föreslagna ändringarna leder till oenhetlig tillämpning av lagen och en ojämlig tillgång till service i de olika välfärdsområdena. Likaså ökar risken för rättsosäkerhet.

### **3. Leder de föreslagna ändringarna till att propositionens mål uppnås?**

nej

## Om ni vill kan ni lämna kommentarer:

De föreslagna ändringarna leder inte till att propositionens mål uppnås.

Med beaktande av regeringens sparåtgärder samt välfärdsområdenas budgetunderskott och ambitioner att pressa ner utgifterna ser vi att de föreslagna ändringarna utgör ett hot mot de subjektiva rättigheternas förverkligande. I dess föreslagna form lämnar lagen för mycket tolkningsutrymme åt enskilda tjänstemän inom välfärdsområdena. Det här kommer att leda till regional ojämlikhet i tillämpningen av funktionshindersservicelagen och restriktivt beviljande av service för personer med synnedsättning som är i behov av de specifika serviceformer som lagen erbjuder.

En av de ursprungliga målsättningarna med revideringen av funktionshinderlagstiftningen var ett ökat fokus på individuella behov, delaktighet och självbestämmande och att frångå ett diagnosbundet tankesätt. Det här ansågs nödvändigt för att finländsk lagstiftning bättre skulle motsvara funktionshinderkonventionen. I funktionshindersservicelagens 1 § anges att syftet med lagen är att uppnå likabehandling, delaktighet och deltagande i samhället för personer med synnedsättning samt att stödja deras förmåga att leva självständigt och förverkliga deras självbestämmanderätt.

Den godkända lagens definition av tillämpningsområdet innehöll en bred definition av begreppet funktionsnedsättning och betonade ett självständigt, delaktigt och jämlikt liv. Man lyfte också upp de hinder som finns i samhället och att det är dessa tillsammans med funktionsnedsättningen som förhindrar deltagande i samhället på lika villkor. I den nya föreslagna definitionen läggs enbart fokus på hjälp och stöd för att klara normal livsföring. Den här justeringen är ett steg tillbaka från funktionshinderkonventionens målsättningar.

Därutöver syftade revideringen av funktionshinderlagstiftningen till att på ett jämlikt sätt inkludera personer i behov av funktionshinderservice som faller mellan stolarna i nuläget, eftersom de inte uppfyller definitionen i lagens tillämpningsområde. Till dessa personer hör bland annat personer med synnedsättning. Mot bakgrund av såväl nedskärningar samt justering av lagens tillämpningsområde ser vi en överhängande risk att de föreslagna ändringarna kommer att leda till att dessa personer också fortsatt blir utan nödvändig service och marginaliseras.

Det är inte bara dessa personers grundläggande rättigheter som kränks utan det är även kostnadsdrivande för samhället att neka målgruppen förebyggande tjänster. I Orpos regeringsprogram uttrycks en avsikt att satsa mer på tidigt stöd och förebyggande åtgärder. Bestämmelserna i lagförslaget är inte i linje med denna ambition.

I förslaget till 2 § har man tagit bort begreppet delaktighet samt 2§ 2 gällande beaktande av hinder i samhället när beslut om service fattas. Delaktighet är ett vidare begrepp än begreppen som tillkommit "intresse" och "behov". Det är sannolikt att även om en person med synnedsättning får rätt till funktionshinderservice kommer servicen att vara mer begränsad än via den nuvarande lagen eller funktionshinderservicelagen från mars 2023. Detta innebär exempelvis att antalet beviljade färdtjänstresor per månad blir färre. Vidare kan borttagandet av 2§ 2 p medföra att man vid beslutandet av service inte beaktar de faktiska hinder som den fysiska och digitala miljön medför för en person med synnedsättning. Detta kan leda till att personen inte blir beviljad relevant service,

#### 4. Anser ni att de bestämmelser som betonar prioriteringen av tjänster enligt den primära lagstiftningen kan understödvas? (2 § i lagen om funktionshinderservice)

nej

#### Om ni vill kan ni lämna kommentarer eller lägga till ett ändringsförslag:

FSS anser att de bestämmelser som betonar prioriteringen av tjänster enligt den primära lagstiftningen inte kan understödvas i sin nuvarande form. Ett förtydligande av förhållandet mellan primär- och sekundärrätt är i sig önskvärt, men bestämmelserna i lagförslaget är bristfälliga och förvirrande.

De bestämmelser som betonar prioriteringen av tjänster enligt primär lagstiftning innehåller två parallella lagvalskriterier:

1. "Med stöd av denna lag ordnas tjänster endast om de tjänster som avses i den primära lagstiftningen inte är lämpliga och tillräckliga med hänsyn till personens individuella servicebehov och intresse." (2 § 1 mom.)

och

2. "Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. ordnas service med stöd av denna lag för en person med synnedsättning endast om service enligt den primära lagstiftningen inte kan ordnas för honom eller henne, och personens nödvändiga behov av hjälp och stöd avviker från vad som är det normala behovet i det livsskede som personen befinner sig i." (2 § 3 mom.)

Det andra lagvalskriteriet är snävare, då det inte lämnar utrymme för att beakta individuellt servicebehov och klientens intresse. Där föreskrivs att service med stöd av funktionshinderservicelagen ordnas endast om service enligt den primära lagstiftningen inte kan ordnas. I lagförslagets motiveringar konstateras att det att välfärdsområdet inte ordnar tjänster i den omfattning som den allmänna lagstiftningen förutsätter inte ska utgöra en grund för tillämpning av speciallagen. Det faktum att faktisk tillgänglighet inte får vara en bedömningsgrund vid beviljande av service strider mot den grundlagsstadgade rätten till oundgänglig försörjning och omsorg i grundlagens 19 §. Det strider även mot normalitetsprincipen. Om man inte ser till att tjänsterna faktiskt förverkligas, kan personer med synnedsättning bli helt utan tjänster.

FSS ser en tydlig risk att många som behöver tjänster enligt funktionshinderservicelagen i vardagen blir utan dessa, och att de tjänster som tillhandahålls enligt socialvårdslagen inte är lämpliga eller tillräckliga för att säkerställa deras jämlika möjligheter till delaktighet. Justeringen av definitionen av vem som omfattas av lagen, i kombination med den starka betoningen på primärrättens företräde, ger anledning att tro att de personer som idag faller mellan stolarna kommer att fortsätta att göra det. De riskerar att gå miste om nya serviceformer som de skulle kunna ha nytta av, exempelvis stöd för delaktighet, vilket inte har någon motsvarighet i socialvårdslagen.

FSS ser också en risk att personer med synnedsättning som i dagsläget omfattas av lagens tillämpningsområde förlorar sin rätt till service enligt lagen. I lagförslaget konstateras det att det finns en möjlighet att ett litet antal personer som i nuläget omfattas av service enligt lagen om funktionshinderservice i vissa fall kan hänvisas till service enligt den primära lagstiftningen. Det här bryter mot skyddet för berättigade förväntningar enligt förvaltningslagens 6 §. Enligt den här principen ska en enskild person kunna lita på att förvaltningsbeslut står fast. Om en person mottar service enligt funktionshinderservicelagen och har ett oförändrat behov ska denna service inte

kunna fråntas endast med hänvisning till en ökad betoning på primärlagstiftning i den reviderade lagen. I lagförslaget poängteras också att i situationer när personers service ordnas med stöd av primärlagstiftning, ska skyddsbestämmelsen se till att ändringen inte innebär en betydande försämring jämfört med nuläget. Det här resonemanget är problematiskt, eftersom det rör sig om helt olika serviceformer som erbjuds utifrån de olika lagarna. Den ena lagen kan inte ersätta den andra, då de har helt skilda syften och innehåll.

Därtill har ingen statistik som påvisar att det är fråga om en mindre grupp som påverkas av den föreslagna förändringen presenterats. FSS befarar att en stor del av personerna med synnedsättning kommer att hamna utanför funktionshindersservicelagen och för deras behov är socialvårdslagen inte anpassad.

Slutligen ifrågasätter FSS den nya hänvisningen till äldrevårdslagen. Äldrevårdslagen kan inte betraktas som ett alternativ till funktionshindersservicelagen, då lagen inte ens innehåller några faktiska tjänster.

#### **5. Anser ni att förslaget till bestämmelse om behov som avviker från det normala enligt livsskedet kan understödjas? (2 § i lagen om funktionshindersservice)**

nej

#### **Om ni vill kan ni lämna kommentarer eller lägga till ett ändringsförslag:**

Detta lagförslag uppfyller inte kriterierna i de internationella människorättsförpliktelserna som Finland ratificerat eller 6 § i grundlagen.

Enligt artikel 19 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD), har alla rätt till att leva ett självständigt liv och att delta i samhället. Detta innebär att personer med synnedsättning samt andra funktionsnedsättningar ska ha samma valmöjligheter som andra. För att detta ska förverkligas, bör konventionsstaterna, därmed Finland, göra aktiva samt ändamålsenliga åtgärder för att förhindra diskriminering, så att personer med funktionsnedsättning kan fullt åtnjuta deras rätt till full inkludering i samhället. Möjligheterna till att få stöd och service ska göras lättare och mer tillgängliga, inte svårare.

Att använda begreppet "avviker från det normala enligt livsskede" blir problematiskt då den individuella bedömningen riskerar att bli diskriminerande och generaliserande. Avvikelser kan tolkas på flera olika sätt, faran i detta är att avvikelserna måste bli tillräckligt stor innan klienten kan få service och stöd enligt funktionshindersservicelagen. Det är omöjligt att placera alla inom samma ram, och anta att personer ska ha en viss nivå av exempelvis fysiska färdigheter beroende på ålder. Detta kan orsaka att personer med synnedsättning faller utanför, vilket i sin tur kan leda till att de går miste om service eller hjälp, exempelvis skolgången kan ta längre tid för en person med synnedsättning. FSS anser att förslaget till bestämmelse om behov som avviker från det normala enligt livsskedet inte kan understödjas.

Livsskedebestämmelsen är otydlig, då det finns varierande tolkningar i vad som antas vara "normalt" i ett visst livsskede. Detta går direkt emot principen att individuella behov ska ligga som grund för beviljandet av service. Då syftet med lagreformen är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning har tillgång samt laglig rätt till tillräckliga tjänster utifrån individuella behov, strider detta begrepp mot reformens grundläggande syfte. Det finns en risk att tjänster skulle bestämmas utifrån vad som anses vara vanligt i ett visst livsskede, istället för vilken typ av hjälp och stöd klienten är i behov av. Tjänster inom funktionshinderservice ska vara värdeneutrala och möjliggöra att individen kan göra egna beslut. Användningen av tjänster bör inte begränsas utifrån vad som kan antas tillhöra ett visst livsskede. Det förblir oklart vad som menas med "livsstadium", samt "vanligt".

FSS ställer sig kritiskt mot åldersbegränsningen, eftersom äldre personer med synnedsättning fortfarande är i behov av de tjänster som funktionshinderservicelagen möjliggör. De kan inte förpassas till lagar som fokuserar på omvårdnad och inte möter deras verkliga behov.

Syftet med reformen av funktionshinderservicelagen är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillräckliga tjänster utifrån sina individuella behov.

De serviceformer som erbjuds i funktionshinderservicelagen tryggar rätten till ett självständigt och autonomt liv, vilket dessutom blir en mer ekonomiskt gynnsam lösning för samhället. Det förblir inga oklarheter om att funktionshinderservicelagen är en speciallag, då detta framkommer tydligt i 2§. Den befarande oron över att äldre personer utan funktionsnedsättning skulle söka sig till denna lag är överdriven och baserar sig inte på praktisk sanning, då klienten först ska ha tömt ut alla möjligheterna inom primär lagstiftning, och då serviceformer som erbjuds inom funktionshinderservice lagen inte ger någon nytta för en äldre person utan funktionsnedsättning.

Vi anser att förslaget till bestämmelse om behov som avviker från det normala enligt livsskedet fungerar som en dold åldersbegränsning. Formuleringen "avviker från det normala enligt livsskede" väcker också en farhåga kring om detta kan komma att påverka andra än äldre personer med synnedsättning. Skulle man till exempel kunna argumentera att en familj som söker stöd för sitt barn med synnedsättning, så som korttidsavlastning, inte ska få det med hänvisning till att det är normalt att i barndomen få vård och omsorg av sina vårdnadshavare? Vi ser en fara för att bedömningen kan bli sådan att avvikelserna måste bli väldigt stora innan man kan få service enligt funktionshinderservicelagen. Det här skulle få allvarliga konsekvenser. Föräldrarnas deltagande i arbetslivet skulle ytterligare försvåras och familjerna skulle bli mer belastade. Om tjänsterna uteblir påverkas barnens självständighetsprocess negativt, vilket leder till ökat stödbehov samt tyngre och dyrare stödinsatser på sikt.

Livsskedesbestämmelsen är otydlig och ger lagtillämparen för mycket utrymme för tolkning. Den öppnar upp för generaliserande och diskriminerande bedömningar om vad som anses vara "normalt" under olika faser av livsrytmen. Det strider direkt mot principen om att individuella behov ska vara styrande för beviljandet av service. Det som betraktas som normalt för en person i en viss livsfas behöver inte alls vara det för en annan. Innebörden av dessa begrepp är oklar och

definitionerna skulle behöva fastställas genom rättspraxis. Det är visserligen oundvikligt att en del av innebörden i ny lagstiftning måste fastställas genom faktisk tillämpning av lagen, men formuleringar i lagtext får inte vara så öppna att de blir helt omöjliga att tillämpa konsekvent. Exempelvis finns hänvisningar från specialkommentarerna i Orpos regeringsproposition till Marins regeringsproposition och därtill behöver de som fattar beslut ha tillgång till socialrättslig bakgrundslitteratur för att kunna tillämpa lagen, vilket är ett orimligt krav på exempelvis enskilda socialarbetare.

## **6. Anser ni att preciseringen av förhållandet mellan klientens intresse och avgiftsfriheten kan understödjas? (4 § i socialvårdslagen)**

nej

### **Om ni vill kan ni lämna kommentarer eller lägga till ett ändringsförslag:**

Först och främst ska personer med funktionsnedsättning inte behöva betala för att kunna nå lika nivåer av delaktighet i samhället. Funktionshinderservice finns till för att kompensera de olägenheter som orsakats av ett funktionshinder, och dessa stödformer bör vara avgiftsfria. En funktionsnedsättning kan vara livslångt eller långvarig, vilket betyder att en person ofta lever med sin funktionsnedsättning livet ut. En funktionsnedsättning är en nedsättning av den fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsförmågan.

Stöd -och serviceformer som baserar sig på en funktionsnedsättning ska inte innebära att klienten själv bekostar dem. Detta eftersom då personer med funktionsnedsättning redan färdigt befinner sig i en utsatt position i samhället, kommer detta att öka klyftan mellan personer med -och personer utan funktionsnedsättning, då personer med funktionsnedsättning inte har jämlika möjligheter till att försörja sig.

De stöd och serviceformer som ges för personer med funktionsnedsättning, finns till för att försäkra möjligheten till lika delaktighet i samhället. För att detta ska ske, ska inte individens ekonomiska situation påverka möjligheterna till att faktiskt få den service som de är i behov av, särskilt då det är frågan om subjektiva rättigheter.. Den grundläggande idén med avgiftsfri service är att alla ska ha samma förutsättningar oberoende livssituation, och därför bör klientavgifter strykas bort. Det är obegripligt att personer med livslånga eller långvariga funktionsnedsättningar skulle vara tvungna att betala för livsviktig service.

Principen om tolkning till klientens fördel (myönteisen tulkinnan ensisijaisuus) innebär att man vid individuella förmånsbeslut i oklara eller tvetydiga situationer i första hand bör välja det alternativ som är mest fördelaktigt för klienten. Principen är också relevant när frågan om vilken lag som ska tillämpas uppstår. Om en tjänst enligt en speciallag inom socialvården är avgiftsfri, men samma eller motsvarande tjänst är avgiftsbelagd enligt socialvårdslagen, kan principen om tolkning till klientens fördel motivera att tjänsten beviljas enligt speciallagen. Detta har varit praxis vid avgöranden om tjänster ska beviljas enligt handikappservicelagen. (Kotkas och Tuori, Sosiaalioikeus, 2023)

Principen är förankrad i en grundrättighetsvänlig lagtolkning och betonar etiska och moraliska aspekter vid bedömningen av individens intresse i beslutsfattandet. Riksdagens biträdande justitieombudsman betonade 2012 att man vid individuella förmånsbeslut i oklara och tvetydiga situationer i första hand bör välja det alternativ som är mest fördelaktigt för sökanden. (JO 21.5.2012, Dnr 2333/4/10.)

I socialvårdslagstiftningen finns bestämmelser om klientens intresse. Enligt 30 § 2 mom. i socialvårdslagen ska "när beslut och avgöranden som gäller socialvården fattas och socialvården tillhandahålls ska i första hand klientens intresse beaktas så som föreskrivs i 4 och 5 §." Kommittén för social trygghet har specifikt hänvisat till att beakta och skydda individens intresse vid tillämpningen av principen om tolkning till klientens fördel, vilket gör att dessa principer kan jämföras vid bedömning av förmånsbeslut. Eftersom principen om tolkning till klientens fördel är en allmän socialrättslig princip, gäller den också socialrättens avgiftslagstiftning.

Tillägget i 4 § i socialvårdslagen skulle gå emot rådande praxis, ledande principer och rättslitteraturen. För att förändra rättsläget på ett så drastiskt sätt krävs en noga övertänkt och grundlig övervägning. Detta riskerar att skapa en svår situation där olika rättskällor ger motstridiga budskap, vilket kommer att leda till en oklar och svårtillämpad lagstiftning. Dessutom skapar det nya lagförslaget ytterligare förvirring för lagtillämparen, eftersom beslut enligt funktionshindersservicelagen kommer att kräva parallell läsning av RP 191/2022 och den nya propositionen, vilket gör en enhetlig tillämpning av lagen betydligt svårare.

I lagförslaget lyfts att den biträdande justitieombudsmannen är av samma uppfattning. Biträdande justitieombudsmannen bedömer att det som konstateras i propositionen kan stå i strid med kravet på en grundrättighetsvänlig tolkning samt kravet på att de bestämmelser ska tillämpas som bäst tillgodoser klientens intresse enligt 2 § i socialvårdslagen.

Vi anser att bestämmelsen strider mot såväl principen om tolkning till klientens fördel, principen om grundrättighetsvänlig tolkning, likabehandlingsprincipen, normalitetsprincipen samt de människorättsförpliktelser Finland förbundit sig till då vi ratificerat FN:s funktionshinderkonvention.

FSS anser att såväl likabehandlingsprincipen som normalitetsprincipen är missuppfattade i förslaget. Personer med funktionsnedsättning ska inte endast försättas i en jämlik situation i förhållande till varandra, utan även i förhållande till personer utan funktionsnedsättning. Likabehandlingsprincipen och normalitetsprincipen kan inte användas för att motivera att personer med funktionsnedsättning måste betala för livsviktiga tjänster – tjänster som personer utan funktionsnedsättning inte behöver.

I detta lagförslag tolkas begreppet jämlikhet felaktigt, då en person med funktionsnedsättning ska stå för servicekostnader som klienten själv inte kan välja bort, då personer utan funktionsnedsättning inte behöver betala för dem. I lagförslaget framkommer det inga resonemang om varför likabehandlingsprincipen skulle slopas.

**7. Anser ni att den så kallade skyddsbestämmelsen, som kompletterar bestämmelserna i klientavgiftslagen, kan understödats? (2 § 4 och 5 mom. i lagen om funktionshindersservice)**

nej

**Om ni vill kan ni lämna kommentarer eller lägga till ett ändringsförslag:**

FSS anser att den så kallade skyddsbestämmelsen inte kan understödats.

Den biträdande justitieombudsmannen bedömer att det som konstateras i propositionen kan stå i strid med en grundrättighetsvänlig tolkning samt med kravet enligt 2 § i socialvårdslagen om att de bestämmelser ska tillämpas som bäst tillgodoser klientens intresse. Som reaktion på detta har man i lagförslaget inkluderat en så kallad skyddsbestämmelse, som ska komplettera bestämmelserna i

klientavgiftslagen. Bestämmelsen är otillräcklig för att se till att personer med synnedsättnings grundläggande rättigheter och tillgång till service inte äventyras.

Nedsättning och efterskänkning av klientavgifter i social- och hälsovårdsärenden fungerar i praktiken dåligt. Klienterna är inte medvetna om möjligheten till avgiftslättnader. Processerna för att ansöka om avgiftslättnader är ofta byråkratiska och långa och därför utnyttjas denna möjlighet inte i tillräcklig utsträckning. I praktiken är det ovanligt att klientavgifter nedsätts eller efterskänks. Det här riskerar att utgöra ett hinder för att ta emot service. I ljuset av välfärdsområdenas budgetunderskott och spambitioner är det svårt att se en situation där allt fler personer som mottar service enligt socialvårdslagen skulle få sina klientavgifter nedsatta eller efterskänkta.

Många personer med synnedsättning lever med sin funktionsnedsättning livet ut och behöver funktionshinderservice från vaggan till graven. De har inte likvärdiga möjligheter till försörjning. Även en förhållandevis låg klientavgift blir betydande då den erläggs under en hel livstid.

## **8. Om ni önskar kan ni framföra andra synpunkter på propositionen.**

8.1 Arbetsverksamhet för personer med utvecklingsstörning enligt 27 § är central för denna grupp, men serviceformen måste också öppnas för andra personer med funktionsnedsättning som behöver den. Det är problematiskt att tjänsten endast är tillgänglig för personer med intellektuell funktionsnedsättning, vilket försätter personer med liknande behov i olika ställning. Till exempel skulle dövblinda personer kunna dra nytta av arbetsverksamhet enligt funktionshinderservicelagen, i de fall där arbetsverksamhet enligt socialvårdslagen inte motsvarar deras individuella behov. Att tjänsten uteslutande är tillgänglig för personer med intellektuell funktionsnedsättning är diskriminerande och strider mot den styrande principen om individuellt behov i funktionshinderkonventionen. När bestämmelsen infördes i funktionshinderservicelagen granskades den inte av grundlagsutskottet, vilket bör göras nu.

8.2 FSS vill också lyfta att den svenskspråkiga versionen av lagförslaget publicerades så sent som den 10 maj 2024. Detta gav de finlandssvenska organisationerna cirka en månad mindre tid att bekanta sig med och avge utlåtande om lagförslaget. FSS påpekade redan vid social- och hälsovårdsministeriets hörande hösten 2023 vikten av att den svenskspråkiga versionen publiceras i ett tillräckligt tidigt skede. Då detta inte skedde fick de svenskspråkiga aktörerna betydligt sämre förutsättningar att utöva påverkansarbete och få våra röster hörda. Trots den betydande förseningen fick vi inte mer tid, utan behövde förhålla oss till samma deadline som de finskspråkiga organisationerna.

8.3 Sammanfattningsvis anser FSS att bestämmelserna i lagförslaget inte är ändamålsenliga för att uppnå målen med revideringen av funktionshinderlagstiftningen.

Syftet med revideringen av funktionshinderservicelagen var att ge personer med funktionsnedsättning bättre möjligheter till ett delaktigt, självständigt och jämlikt liv. Då vi läser lagförslaget uppstår farhågan att den lag som skulle trygga målgruppens rättigheter i större utsträckning i stället har blivit en sparlag. Den starka betoningen på primärlagstiftning, såsom socialvårdslagen, är oroväckande. De vaga och öppna formuleringarna i tillämpningsområdesparagrafen lämnar alldeles för mycket tolkningsutrymme för den enskilda lagtillämparen och det här riskerar att leda till inkonsekvent tillämpning och regional ojämlikhet.



Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna får oproportionerligt stort utrymme i lagförslaget. Hur bestämmelserna skulle påverka förverkligandet av de grundläggande mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning utreds inte i tillräcklig utsträckning. I lagförslaget nämns flera gånger att en "liten del" av de personer som i nuläget omfattas av funktionshindersservicelagen skulle kunna hänvisas till service enligt primär lagstiftning. Trots att man kommer till denna slutsats, diskuterar man inte vilka följder detta skulle få för dessa personer. Vidare öppnar man inte upp en hur stor grupp personer det är frågan om och vilka som skulle ingå i gruppen.

FSS anser att lagförslaget skulle medföra en betydande försämring jämfört med den godkända funktionshindersservicelagen. Det faktum att tjänsternas faktiska tillgänglighet inte får tillmätas någon betydelse i beviljandet av service strider mot 19 § i grundlagen. Det går att ifrågasätta om bestämmelsen som preciserar förhållandet mellan klientens intresse och avgiftsfriheten är grundlagsenlig. Vi anser att lagförslaget inte kan lämnas till riksdagen i nuvarande form. Om förslaget skulle komma att lämnas till riksdagen i nuvarande form måste det överlämnas till riksdagens grundlagsutskott för granskning.

Så gott som alla välfärdsområden har börjat sin verksamhet med ett budgetunderskott på flera miljoner. När man samtidigt planerar ytterligare besparingar på 100 miljoner euro inom socialvården är det helt otänkbart att socialvårdslagen skulle kunna tillgodose de nödvändiga servicebehoven hos de personer med funktionsnedsättning som faller utanför tjänsterna enligt den nya funktionshindersservicelagen. De nya bestämmelserna kommer inte att öka självbestämmande och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, utan snarare göra raka motsatsen. Genom att minska resurserna och begränsa tillgången till nödvändiga tjänster för personer med funktionsnedsättning, kommer deras möjlighet att påverka sina egna liv och delta aktivt i samhället att kraftigt försämrats. Detta riskerar att leda till ökad isolering och marginalisering, vilket är i direkt strid med de centrala principerna och bestämmelserna i FN:s funktionshinderkonvention. Det är inhumant och kontraproduktivt att spara på bekostnad av personer med funktionsnedsättning, då bristfällig service i nuläget oundvikligen leder till större lidande och högre kostnader i framtiden.

Jakobsson Matthias  
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf

Florica Rajala Veera  
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf